

Z A P I S N I K
sa 29. sjednice Odbora za bezbjednost i odbranu
Skupštine Crne Gore
održane 2. novembra 2018. godine

Sjednica je počela u 10 sati i 5 minuta.

Predsjedavao je Obrad Mišo Stanišić, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Marta Šćepanović, prof. dr Miodrag Vuković, Milorad Vuletić, Luidž Ljubo Škrelja, Branko Čavor i Boris Mugoša.

Po pozivu, sjednici su prisustvovali direktor Uprave policije Veselin Veljović, državni sekretar Ministarstva unutrašnjih poslova Dragan Pejanović, pomoćnik direktora za sektor granične policije Vesko Damjanović, pomoćnik direktora za sektor kriminalističke policije Enes Baković, Boris Mugoša iz Službe za informaciono komunikacione tehnologije, informacionu bezbjednost i sisteme tehničkog nadzora i savjetnica za medije u kabinetu ministra Sanda Bajramović.

Saglasno prethodno upućenom zahtjevu, sjednici je prisustvovala predstavnica Instituta „Alternativa“ Dragana Jaćimović.

Nakon uvodnog obrazloženja predsjednika Odbora Obrada Miša Stanišića, za sjednicu je jednoglasno utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

- 1. KONSULTATIVNO SASLUŠANJE NA TEMU „KONTROLA GRANICA I DIJELJENJE INFORMACIJA U KONTEKSTU SPREČAVANJA I BORBE PROTIV TERORIZMA I NASILNOG EKSTREMIZMA SA POSEBNIM OSVRTOM NA: SISTEM NAPREDNE INFORMACIJE O PUTNICIMA, EVIDENCIJU IMENA PUTNIKA I PRIKUPLJANJE BIOMETRIJSKIH PODATAKA“**
- 2. TEKUĆA PITANJA**

Prije prelaska na raspravu po tačkama dnevnog reda, predsjednik Odbora je podsjetio na član 6 stav 2 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane kojim je propisano da su sjednice Odbora po pravilu zatvorene za javnost, a mogu biti i otvorene, odlukom većine prisutnih članova Odbora, u skladu sa zakonom, nakon čega su članovi Odbora jednoglasno donijeli odluku da 29. sjednica bude otvorena za javnost.

Predsjednik Stanišić je podsjetio i na dogovor sa prve sjednice Odbora u pogledu audio snimka toka sjednice, koji predlog je jednoglasno podržan.

1. Prva tačka dnevnog reda: KONSULTATIVNO SASLUŠANJE NA TEMU „KONTROLA GRANICA I DIJELJENJE INFORMACIJA U KONTEKSTU SPREČAVANJA I BORBE PROTIV TERORIZMA I NASILNOG EKSTREMIZMA SA POSEBNIM OSVRTOM NA: SISTEM NAPREDNE INFORMACIJE O PUTNICIMA, EVIDENCIJU IMENA PUTNIKA I PRIKUPLJANJE BIOMETRIJSKIH PODATAKA“

Prije prelaska na raspravu o ovoj tački dnevnog reda, predsjednik Stanišić je podsjetio da je Kolegijum predsjednika Skupštine Odboru za bezbjednost i odbranu prosljedio dopis Parlamentarne skupštine OEBS-a koji se odnosi na set pitanja koja se tiču implementacije odredbi o bezbjednosti granica i razmjene informacija iz Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 2396, te da je s tim u vezi uputio zahtjev Ministarstvu unutrašnjih poslova za dostavljanje informacija o iznijetom pitanju. S tim u vezi a u kontekstu teme sjednice, predsjednik Stanišić je istakao da ugrožavanje bezbjednosti državne granice poput ilegalnih migracija, krijumčarenja ljudi i roba i drugih nezakonitih radnji, predstavlja globalni bezbjednosni problem koji iziskuje pravovremenu i adekvatnu društvenu reakciju na sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju navedenih pojava, i to normativnim mjerama, administrativnim i operativnim, kako na nacionalnom, regionalnom tako i međunarodnom planu.

Uvodno obrazloženje o ovoj tački dnevnog reda dao je državni sekretar Ministarstva unutrašnjih poslova Dragan Pejanović koji je naglasio da je očuvanje mira i bezbjednosti jedan od ključnih preduslova demokratskog odgovora na savremene bezbjednosne izazove i preduslov za ostvarivanje demokratskog, ekonomskog i opšteg društvenog napretka, a da u ostvarivanju tog cilja posebnu ulogu ima granična policija. Pejanović je kazao da je regionalna saradnja od ključnog značaja za borbu protiv terorizma i organizovanog kriminala posebno imajući u vidu transnacionalni karakter navedenih pojava. Državni sekretar MUP-a je naglasio je da je Crna Gora pojačala nivo bezbjednosti na graničnim prelazima kroz sektorsku budžetsku podršku koju je Ministarstvu unutrašnjih poslova pružila Evropska Unija, kao i da je u kontekstu regionalne saradnje Crna Gora potpisala sporazum o granici sa BiH i Republikom Kosovom, više sporazuma i protokola o pograničnom saobraćaju i graničnoj kontroli sa Republikom Srbijom, dok je sa Republikom Albanijom potpisan Sporazum o otvaranju zajedničkog graničnog prelaza Ckla - Zogaj. Pejanović je objasnio i da je nedavno završena rekonstrukcija graničnog prelaza Božaj što će, kako je kazao, značajno doprinijeti smanjenju gužvi, i informisao da je planirana izgradnja graničnog prelaza Ranče čiji troškovi iznose 2.000.000 eura. S iznijetim u vezi, dodao je i da je planirana rekonstrukcija graničnih prelaza Vračenići u iznosu od 1.200.000 eura i Šcepan Polje koji će, kako se očekuje, koštati 1.000.000 eura. Pejanović se u svom obraćanju osvrnuo na rad sektora granične policije i kazao da je Crna Gora pored zajedničkih patrola sa susjednim zemljama, uspostavila i mješovite timove iz redova policije i Vojske Crne Gore na granici sa Republikom Albanijom. Kada je riječ o terorizmu, Pejanović je saopštio da je u periodu od 2012. do 2017 godine, 26 crnogorskih državljana bilo uključeno u fenomen stranih boraca terorista, od kojih osamnaest muškaraca i 8 žena, od čega 3 maloljetnika, islamske vjeroispovjesti. On je dodao i da se pretpostavlja da se trenutno na stranim ratištima nalaze 2 crnogorska državljanina, da je od ukupnog broja poginulih 7, a kod jednog zabilježen pokušaj odlaska u zonu sukoba. Pejanović je kazao i da se sa ratišta u Crnu Goru vratilo deset osoba, od kojih su dvije krivično gonjene. Kako je naglasio, učešćem u projektima i obuci o procjeni prijetnji koje predstavljaju

strani teroristi na međunarodnim aerodromima i kroz jačanje mehanizama saradnje između relevantnih državnih i međunarodnih organa, sprovode se aktivnosti i na otkrivanju prekograničnih putovanja stranih terorističkih boraca. Državni sekretar MUP-a je, u iznijetom kontekstu, objasnio da granična policija u Crnoj Gori dobija podatke o putnicima u vazdušnom saobraćaju tek pošto oni pristupe graničnoj kontroli, te se odgovori na postavljena pitanja sa posebnim osvrtom odnose na sisteme koji mijenjaju ovo pravilo, što za rezultat ima uspješnije otkrivanje identiteta i pravac putovanja lica, a posebno onih koji mogu biti nosioci bezbjednosne prijetnje.

U raspravi su učestvovali: Milorad Vuletić, Boris Mugoša, Luid Ljubo Škrelja, Branko Čavor, Marta Šćepanović i prof. dr Miodrag Vuković.

Član Odbora Milorad Vuletić ocijenio je da je informacija koju je Ministarstvo unutrašnjih poslova po predmetnoj temi dostavilo Odboru sistematična i sveobuhvatna, te da će doprinijeti boljoj i efikasnijoj analizi mogućih rizika i prijetnji i dati adekvatne odgovore s tim u vezi, i iskazao interesovanje za funkcionisanje graničnih prelaza, nivo njihove kadrovske i tehničke opremljenosti kao i mandat međuresorne Radne grupe za uspostavljanje nacionalnog sistema za dostavljanje podataka, projekta čiju osnovu čini Mapa puta koju je izradio OEBS. Vuletić se takođe interesovao i za uspostavljenje zakonske osnove za prijem i obradu podataka iz rezervacije putnika u zemljama Zapadnog Balkana, te kada bi ovo pitanje trebalo biti riješeno u Crnoj Gori.

Poslanik Boris Mugoša u izlaganju je učinio osvrt na odredbe Predloga o zakona izmjenama i dopunama Zakona o graničnoj kontroli koje se tiču dostavljanja informacija podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju, i iskazao interesovanje za rok u kojem Vlada planira uspostavljanje nacionalnog sistema za dostavljanje podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju, odnosno integraciju API i PNR sistema.

Član Odbora Branko Čavor je konstatovao da su informacije koje je MUP dostavio Odboru kvalitetne i sadržajne, i predstavnike Vlade pitao kako je, prema njihovom mišljenju, moguće uspostaviti ravnotežu između protoka onih koji ulaze u državu i obezbjeđivanja sigurnosti za građane, odnosno šta je potrebno uraditi kako bi se ubrzao postupak provjera na graničnim prelazima.

Član Odbora Luid Ljubo Škrelja pohvalio je rad Vlade kada je riječ o obezbjeđenju postojećih i otvaranju novih graničnih prelaza, i iskazao interesovanje za stanje na graničnim prelazima koji nijesu pokriveni API sistemom.

Član Odbora, prof. dr Miodrag Vuković saglasio se sa stavom kolega da je informacija Ministarstva unutrašnjih poslova urađena temeljno i sistematično, i posebno istakao važnost opremljenosti i izgleda državne granice koja, kako je kazao, predstavlja sliku i prvi vid sureta stranaca sa Crnom Gorom.

Članica Odbora Marta Šćepanović pitala je predstavnike Vlade da li je u posljednje vrijeme povećan broj nedozvoljenih prelaza crnogorske granice, te koliko je u posljednjih godinu dana u Crnoj Gori pokrenuto krivičnih postupaka za nedozvoljen prelaz i krijumčarenje ljudi.

Odgovarajući na pitanja članova Odbora, pomoćnik direktora za sektor granične policije Vesko Damjanović kazao je da Crna Gora ima 28 graničnih prelaza te da se oni godinama uspješno osavremenjuju ljudskim i materijalnim resursima. Damjanović je dodao da se na svim prelazima nalazi sistem koji uvezuje sve baze INTERPOL-a sa crnogorskim operativnim bazama koji podrazumijeva detaljno skeniranje svih putnika. Odgovarajući na pitanje poslanika Čavora, Damjanović je pojasnio da je policijskim službenicima na graničnim prelazima dozvoljena selekcija detaljnog pretresa putnika, kao i da je na svim graničnim prelazima instaliran aparat RB90 koji sadrži spisak svih putnika koji trenutno borave u državi. Sistem se, kako je objasnio Damjanović, izdvajanjem iz budžeta kao i stranim donacijama kontinuirano unapređuje modernom tehnologijom kojom se vrši detaljna kontrola putnika. Damjanović je dodao i da se, uslijed nedostatka optike, odnosno skenera, kontrola putnika odvija uz poteškoće na graničnom prelazu Šćepan Polje te se u narednom periodu planira izgradnja novog. Kada je riječ o problemu migracija, Damjanović je saopštio da Crna Gora od avgusta 2017. godine trpi migracioni pritisak iz pravca Republike Albanije te da se navedeni dio granice obezbijeduje u saradnji sa Vojskom Crne Gore, i informisao Odbor da Centar za azil od januara 2018. godine funkcioniše u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova.

Boris Mugoša iz Službe za informaciono komunikacione tehnologije, informacionu bezbjednost i sisteme tehničkog nadzora kazao je da je Ministarstvo unutrašnjih poslova oformilo Radnu grupu čiji je zadatak uspostavljanje API sistema, i da je Crna Gora shodno Rezoluciji UN 2396 obavezna da izvrši realizaciju API ali ne i PNR sistema, ali da bi, po njegovom mišljenju, najbolje bilo implementirati oba sistema. Mugoša je dodao i da je povodom realizacije ovih sistema oformljena Radna grupa koja će delegirati adekvatno tehničko rješenje, i pojasnio da, shodno sporazumu koji je Crna Gora potpisala sa SAD-om, a koji se odnosi na preuzimanje podataka o teroristima, država uspješno kontroliše granice i tranzit ljudi.

Po sprovedenoj raspravi Odbor je, na osnovu člana 8 stav 5 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane („Službeni list Crne Gore“, br. 80/10), Skupštini Crne Gore podnio

I Z V J E Š T A J

O REZULTATIMA KONSULTATIVNOG SASLUŠANJA NA TEMU

„KONTROLA GRANICA I DIJELJENJE INFORMACIJA U KONTEKSTU SPREČAVANJA I BORBE PROTIV TERORIZMA I NASILNOG EKSTREMIZMA SA POSEBNIM OSVRTOM NA: SISTEM NAPREDNE INFORMACIJE O PUTNICIMA, EVIDENCIJU IMENA PUTNIKA I PRIKUPLJANJE BIOMETRIJSKIH PODATAKA“

Odbor je, u prisustvu predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije, informisan o rezultatima ostvarenim u proteklom periodu, aktuelnim stanjem, te predstojećim koracima na planu unapređenja kontrole granica i dijeljenja informacija u kontekstu sprečavanja i borbe protiv terorizma i drugih oblika nezakonitog ponašanja. Ovom prilikom, Odboru su predstavljene elementi organizacione strukture granične bezbjednosti u Crnoj Gori utemeljeni u pozitivnopravnim propisima, organizacija rada, funkcionisanje i rezultati ovog segmenta sistema bezbjednosti.

Polazeći od činjenice da terorizam u svim oblicima i manifestacijama, predstavlja jednu od najtežih prijetnji međunarodnom miru i sigurnosti, Odbor je ocijenio naročito važnim proaktivno praćenje usaglašenosti sa relevantnim međunarodnim standardima, nadzor nad sprovođenjem međunarodnih obaveza koje se odnose na bezbjednost granice i razmjenu informacija u kontekstu vraćanja ili preseljenja stranih boraca-terorista (FTF), uključujući i one sadržane u Rezoluciji Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 2396.

Saglasno navedenom, a u kontekstu realizacije Plana parlamentarnog nadzora za 2018. godinu, rasprava na sjednici bila je bazirana na predočenom u Informaciji Ministarstva unutrašnjih poslova (br. 061/18-75732/2 od 24.10.2018. godine, dopuna-br. 050/18-79135/2 od 1.11.2018. godine), koja je Odboru dostavljena na zahtjev, a u kojoj su sadržani podaci o predmetnoj temi sa posebnim osvrtom na tematske cjeline: sistem napredne informacije o putnicima, evidenciju imena putnika i prikupljanje biometrijskih podataka.

Tokom rasprave, konstatovano je da se granična kontrola svih lica koja prelaze državnu granicu sprovodi vršenjem graničnih provjera na graničnim prelazima, saradnjom sa drugim organizacionim jedinicama Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova i stalnom obukom na otkrivanju falsifikovanih dokumenata.

Rasprava na sjednici je potvrdila da ugrožavanje bezbjednosti državne granice pojavnim oblicima poput ilegalnih migracija, krijumčarenja ljudi i roba i drugim nezakonitim radnjama predstavlja globalni bezbjednosni problem koji iziskuje pravovremenu i adekvatnu društvenu reakciju na sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju navedenih pojava i to normativnim mjerama, administrativnim i operativnim, kako na nacionalnom, tako i na regionalnom i međunarodnom planu.

U skladu sa iznijetim, predočeno je da sistem napredne informacije o putnicima (Advance Passenger Information, API) podrazumijeva automatski sistem dostavljanja podataka o putnicima putem elektronske komunikacije, kojim se biografski podaci iz pasoša putnika prikupljaju od strane avio kompanija i prenose na bezbjednosne agencije za kontrolu granica, prije odlaska ili dolaska leta na određeni aerodrom. S tim u vezi, Odbor je apostrofirao važnost implementacije Zakona o graničnoj kontroli, kao i međunarodnih obaveza koje je preuzela Crna Gora kroz rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 2178 i 2309, te politički obavezujuće Odluke Ministarskog savjeta OEBS-a iz 2016. godine koja tretira navedeno pitanje.

Članovi Odbora su, saglasno navedenom, iskazali podršku aktivnostima na uspostavljanju Nacionalnog sistema za dostavljanje podataka o putnicima u vazдушnom saobraćaju unaprijed u predviđenom roku, cijeneći da navedeno predstavlja efikasan način za unapređenje upravljanja granicom i povećanje vazduhoplovne bezbjednosti.

Tokom rasprave, posebna pažnja bila je posvećena i pitanju evidencije imena putnika (Passanger Name Record, PNA), koja predstavlja sistem manuelne obrade podataka iz sistema registracije putnika, podrazumijevajući analizu i procjenu rizika radi sprečavanja, otkrivanja, istrage i krivičnog gonjenja učinilaca krivičnih djela

terorizma i drugih oblika teških krivičnih djela. Odbor je upoznat sa kapacitetima sa kojima Crna Gora raspolaže, stanjem u zemljama regiona po ovom pitanju, kao i sa nalazima Međunarodne organizacije za izbjeglice s tim u vezi. Imajući u vidu da zakonskim aktima još uvijek nije propisan pravni okvir za prijem i obradu PNR podataka, a uvažavajući činjenicu da se radi o složenom procesu koji podrazumijeva usklađivanje sa velikim brojem propisa, Odbor je ocijenio svrsishodnim preduzimanje postepenih aktivnosti kako bi se obezbjeđivanjem navedenog, te integracijom sa API sistemom, stvorio zajednički sistem i obrazovala policijska jedinica koja će, kroz analizu rizika, obrađivati podatke o putnicima u jedinstvenom PNR sistemu.

Odbor se, pored navedenog, upoznao i sa rezultatima na planu prikupljanja biometrijskih podataka i kapacitetima za elektronsko čitanje pasoša kroz upotrebu specijalne tehnologije, te ostvarivanja uvida u biometrijske podatke nosilaca elektronskih pasoša pristupanjem sistemu koji je ustanovila Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo. Na temelju sprovedene diskusije ocijenjeno je važnim pristupanje PKD bazi podataka, saglasno obavezi iz Rezolucije 2396 Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, a u skladu sa obavezama država članica OEBS-a u procesu implementacije Odluke Ministarskog savjeta MC.DEC/11/09.

Apostrofirajući značaj pružanja parlamentarnog doprinosa međunarodnoj kontroli granica i dijeljenju informacija u kontekstu sprečavanja i borbe protiv terorizma i drugih oblika nezakonitog ponašanja, nakon sprovedene rasprave, Odbor je jednoglasno usvojio sljedeće

Z A K L J U Č K E:

1.Odbor podržava nastavak jačanja dobre regionalne i međunarodne saradnje u pravcu preduzimanja zakonodavnih aktivnosti i operativnih mjera, radi uspostavljanja sistema napredne informacije o putnicima, razvijanja sposobnosti pribavljanja, obrade i analize evidencije imena putnika, kao i implementiranja sistema za prikupljanje biometrijskih podataka, uz puno poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda u svrhu sprečavanja, otkrivanja i istrage terorističkih djela;

2.Imajući u vidu da su za realizaciju navedenih aktivnosti potrebna i odgovarajuća finansijska sredstva, Odbor iskazuje spremnost da se ovom pitanju posveti posebna pažnja prilikom razmatranja Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2019. godinu;

3.Odbor će, u cilju cjelovitog sagledavanja iznijetog pitanja, saglasno članu 15 stav 2 tačka 2 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane, realizovati posjetu graničnim prelazima sa Bosnom i Hercegovinom (Ilino Brdo) i Republikom Hrvatskom (Debeli brijeg) u utorak, 6. novembra 2018. godine.

Za izvjestioca na sjednici Skupštine određen je Luidž Ljubo Škrelja, član Odbora.

Druga tačka dnevnog reda: TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda, članovi Odbora su jednoglasno usvojili predloženi tekst zapisnika sa 28. sjednice Odbora.

Magnetofonski zapis toka sjednice se nalazi na CD-u i čini sastavni dio zapisnika.

Pošto je iscrpljen dnevni red, predsjednik Odbora je zaključio rad sjednice.

Sjednica je završena u 11 sati i 15 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Zorana Baćović

PREDSJEDNIK ODBORA
Obrad Mišo Stanišić